

การศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ในจังหวัดกำแพงเพชร

บทกวีชัย

ปนัดดา คำภาสี¹
สุภาภรณ์ หมั่นหา²
ยุชิตา กันหาเมือง³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวน 384 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-29 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 1-2 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ไหว้พระ/อธิษฐานขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เดินทางมาช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เดินทางมากับครอบครัว ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง คือ รถยนต์/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านเส้นทางการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: พฤติกรรมนักท่องเที่ยว / การบริหารจัดการ / แหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา

¹ นักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The Study on Tourists' Behavior and Opinions Toward the Management of Faith-based Tourism Attractions in Kamphaeng Phet Province

*Panadda Khamphasi*¹

*Supaporn Manha*²

*Yuchita Kanhaming*³

ABSTRACT

The objective of this research was to study the tourists' behavior and opinions toward the management of faith-based tourism attractions in Kamphaeng Phet Province. Data were collected from 384 tourists using a questionnaire, and analyzed using descriptive statistics in the form of frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results found that most of tourists were female, aged 20-29 years, held a bachelor's degree, and worked as government officers or state enterprise employees. In terms of the behavior, most of them visited faith-based attractions in Kamphaeng Phet Province 1-2 times, with the primary purpose of paying respects or praying to sacred entities, traveled during weekends with their families, used private vehicles, as cars or motorcycles. Regarding to the tourists' opinions on the management of faith-based attractions in Kamphaeng Phet Province found that, the overall satisfaction was at a high level. When considered in each aspect it was found that, the attractiveness of the attractions was at a highest level, followed by the routes and facilities, respectively. The tourism activities were at the lowest average.

Keywords: Tourist Behavior / Management / Faith tourism attractions

¹ Student of Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² Lecturer of Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

³ Lecturer of Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับต้น ๆ และมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากทุกปี จากการสำรวจของ พลอยจันทร์ สุขคง (2567) เกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี 2567 พบว่า ความรวดเร็วของเทคโนโลยีทำให้นักท่องเที่ยวแสวงหาความนิยม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการรักษาสภาพและรักษาสุขภาพของคนไทย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเริ่มมองหาแหล่งท่องเที่ยวที่เงียบสงบเพื่อที่จะดูแลสุขภาพกาย สุขภาพใจมากขึ้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความเงียบสงบและได้พักกายและใจไปพร้อมกัน นั่นก็คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จัดอยู่ในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาจะได้กราบสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามศรัทธาและความเชื่อของตน ซึ่งประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาประเภทวัดทั้งหมด 43,005 วัด เฉลี่ยแล้ว 520 แห่งต่อจังหวัด หากแยกตามพื้นที่ทั่วประเทศ พบว่า พื้นที่ซึ่งมีวัดตั้งอยู่มากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 21,546 วัด ภาคกลาง 8,887 วัด ภาคเหนือ 5,631 วัด ภาคใต้ 2,647 วัด ภาคตะวันออก 2,430 วัด ภาคตะวันตก 1,860 วัด ไม่ระบุจังหวัด 4 วัด (กองพุทธศาสนสถาน, 2567)

จังหวัดกำแพงเพชร เป็นเมืองหน้าด่านของสุโขทัย มีฐานะเป็นเมืองลูกหลวง การที่กำแพงเพชรเป็นเมืองหน้าด่านรับศึกสงครามในอดีตอยู่เสมอ จึงเป็นเมืองยุทธศาสตร์ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มากมาย เช่น กำแพง คูเมือง ป้อมปราการ วัดโบราณ ปัจจุบันจังหวัดกำแพงเพชรเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแห่งหนึ่ง และมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว อาทิเช่น วัดพระบรมธาตุนครชุม ศาลหลักเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ศาลพระอิศวร วัดสว่างอารมณ์ วัดวังพระธาตุ วัดบาง และวัดโมฬี เป็นต้น (จังหวัดกำแพงเพชร, 2565) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาเหล่านี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาไหว้พระ ขอพร และบนบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องที่ตนเองต้องการ ส่งผลให้ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรเป็นจำนวนมาก พิจารณาได้จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรระหว่างปี พ.ศ. 2563-2566 พบว่า ในปี พ.ศ. 2563-2564 มีอัตราที่ลดลง โดยในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 460,481 คน ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 269,817 คน แต่ระหว่างปี พ.ศ. 2565-2566 มีอัตราเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 781,086 คน และปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 823,564 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) แต่การที่จะเพิ่มความดึงดูดใจให้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาของจังหวัดกำแพงเพชรให้น่าสนใจมากขึ้นนั้น ควรทราบถึงพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา เพื่อจะได้มีข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชรให้พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในจังหวัดกำแพงเพชร

แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5A ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) สิ่งดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ภูเขา หรือสถานที่ต่างๆ ที่มีความ เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับ กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความดึงดูดใจในการท่องเที่ยวและรวมถึงระยะเวลาท่องเที่ยวสถานที่ควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายและเพิ่มความน่าดึงดูดใจในการท่องเที่ยว การเข้าถึง (Access) สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง การเดินทางเข้าไปสู่แหล่งท่องเที่ยวมีหลากหลาย ช่องทางในการเดินทางและแต่ในละช่องทางมีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใดโดยจะดูจากศูนย์การในการคมนาคมไปยังแหล่งท่องเที่ยวปลายทาง โดยพิจารณาจากระยะทางท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการ ท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้อย่างสะดวกสบาย มากน้อย เพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ระบบไฟฟ้า สถานที่จอดรถ เป็นต้น Dickman (1996)

การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีเป้าประสงค์ 2 ประการใหญ่ คือ (1) การท่องเที่ยวพักผ่อนทางกาย มีลักษณะเช่นเดียวกันกับการท่องเที่ยวบริบทอื่น ๆ ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวจะแสวงหาความสงบ โดยมีสื่อกลางเกี่ยวกับศาสนา และความเชื่อ (2) มีความคาดหวังที่จะได้เติมเต็มจิตใจในรูปแบบของโชคลาภจากสิ่งลี้ลับ เครื่องรางของขลัง และมีความเชื่อในเรื่องปาฏิหาริย์ (ตันติกร โคตรชาวี, 2555)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะทำการตัดสินใจในการซื้อบริการ ตลอดจนวิธีการซื้อและการใช้บริการนั้นๆ ทางการท่องเที่ยว ซึ่งจะเกิดจากกระบวนการรับรู้ ความชอบหรือไม่ชอบ ทศนคติ ตลอดจนปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่มีอิทธิพล เช่น สถานภาพของบุคคล ครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทำให้นักท่องเที่ยวแสดงออกแตกต่างกัน (กุลวรรธ นพิมล, 2556)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร แต่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบประชากรของ คอแครน (Cochran, 1977 อ้างถึงใน อีรุฒิ เอกะกุล, 2549) ผู้วิจัยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และความผิดพลาดที่ยอมรับได้ที่ 5% โดยใช้สูตร $n = Z^2/4(e)^2$ เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ e คือ ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้ เกิดขึ้นได้ คือ 5% (e มีค่าเท่ากับ 0.05) z คือ ค่าระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้คือ 95% (z มีค่าเท่ากับ 1.96) แทนค่าในสูตร $n = 1.96^2/4(0.05)^2 = 384$ คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 12 แห่ง จำนวนเท่า ๆ กันแห่งละ 32 คน รวมทั้งสิ้น 384 คน ได้แก่ วัดเสด็จ วัดเทพโมฬี วัดพระบรมธาตุนครชุม วัดคูยาง วัดบาง วัดศรีโยธิน วัดหนองปลิง วัดนาควัชรโสภณ วัดสว่างอารมณ์ วัดวังพระธาตุ ศาลหลักเมืองจังหวัดกำแพงเพชร และศาลพระอิศวร หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check List e) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ความถี่ในการเดินทาง วัตถุประสงค์ในการเดินทาง ช่วงเวลาที่เดินทาง ลักษณะของการเดินทาง และยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) ชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 17 ข้อ และคำถามปลายเปิดเป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ซึ่งแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) ชนิด 5 ตัวเลือก มีการจัดอันดับ ดังนี้ 1 แปลความหมายว่า พอใจน้อยที่สุด, 2 แปลความหมายว่า พอใจน้อย, 3 แปลความหมายว่า พอใจ, 4 แปลความหมายว่า พอใจมาก และ 5 แปลความหมายว่า พอใจมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา

4. ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน พิจารณาความเที่ยงตรง (validity) และความเป็นปรนัย (objective)

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.5$ ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับข้อที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.895 และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อใช้ในเก็บข้อมูลการศึกษาศักยภาพและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะนักวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 12 แห่ง จำนวนเท่า ๆ กันแห่งละ 32 คน ได้แก่ วัดเสด็จ วัดเทพโมฬี วัดพระบรมธาตุนครชุม วัดคูยาง วัดบาง วัดศรีโยธิน วัดหนองปลิง วัดนาควัชรโสภณ วัดสว่างอารมณ์ วัดวังพระธาตุ ศาลหลักเมืองจังหวัดกำแพงเพชร และศาลพระอิศวร จนครบตามจำนวนที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลค่าตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, หน้า 100) ซึ่งใช้หลักการแปลค่าโดยใช้โค้งปกติ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนคำถามปลายเปิดเป็นข้อเสนอแนะอื่นๆ จะอธิบายเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร พบดังตารางที่ 1-5 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	152	39.60
ชาย	232	60.40
รวม	384	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	53	13.80
20-29 ปี	132	34.40
30-39 ปี	60	15.60
40-49 ปี	69	18.00
50 ปี ขึ้นไป	70	18.20
รวม	384	100.00
การศึกษา		
ประถมศึกษา	52	13.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	14.60
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	62	16.10
อนุปริญญาตรี/ปวส.	20	5.20
ปริญญาตรี	172	44.80
สูงกว่าปริญญาตรี	22	5.80
รวม	384	100.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	63	16.40
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	147	38.30
พนักงานเอกชน	47	12.20
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	69	18.00
รับจ้าง	2	0.50
เกษตรกร	56	14.60
รวม	384	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.40 มีอายุ 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.40 รองลงมาคือ อายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.20 และอายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44.80 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 16.10 และ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 14.60 ตามลำดับ มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 38.30 รองลงมา คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 18.00 และ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของความถี่ในการเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชรของนักท่องเที่ยว

ความถี่ในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-2 ครั้ง	145	37.80
3-4 ครั้ง	142	37.00
มากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป	97	25.20
รวม	384	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชรมากที่สุด คือ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.80 รองลงมา คือ 3-4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.00 และ มากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 อันดับวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชรของนักท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วัตถุประสงค์	จำนวน		อันดับ
	เลือก	ไม่เลือก	
ไหว้พระ/อธิษฐานขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์	295	89	1
ทำบุญ ทำทาน	123	261	2
หาประสบการณ์ที่แปลกใหม่	25	359	5
พักผ่อนหย่อนใจ	105	279	3
ศึกษาหาความรู้	35	349	4
อื่น ๆ	4	380	6

จากตารางที่ 3 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร เรียงอันดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

- อันดับที่ 1 ไหว้พระ/อธิษฐานขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 295 คน
 อันดับที่ 2 ทำบุญ ทำทาน จำนวน 123 คน
 อันดับที่ 3 พักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 105 คน
 อันดับที่ 4 ศึกษาหาความรู้ จำนวน 35 คน
 อันดับที่ 5 หาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ จำนวน 25 คน
 อันดับที่ 6 อื่น ๆ จำนวน 4 คน

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ ช่วงเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัด
 กำแพงเพชรของนักท่องเที่ยว

ช่วงเวลาในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จันทร์-ศุกร์	138	36.00
เสาร์-อาทิตย์	186	48.40
วันหยุดนักขัตฤกษ์	60	15.60
รวม	384	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัด
 กำแพงเพชรมากที่สุด คือ เสาร์-อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 48.40 รองลงมา คือ จันทร์-ศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 36.00
 และ วันหยุดนักขัตฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 15.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละ ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัด
 กำแพงเพชรของนักท่องเที่ยว

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนเดียว	69	18.00
เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	148	38.50
ครอบครัว	160	41.70
อื่น ๆ	7	1.80
ลักษณะการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ

จากตารางที่ 5 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัด
 กำแพงเพชรกับครอบครัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.70 มากที่สุด รองลงมา คือ เดินทางมากับเพื่อน/เพื่อน
 ร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 38.50 มากับ และ เดินทางมาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 18.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละ ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชรของนักท่องเที่ยว

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถยนต์/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว	381	99.20
รถขนส่งสาธารณะ เช่น รถประจำทาง	1	0.30
รถรับจ้าง เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง	2	0.50
รวม	384	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ยานพาหนะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้ในการเดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร มากที่สุด คือ รถยนต์/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 99.20 รองลงมา คือ รถรับจ้าง เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 0.50 และ รถขนส่งสาธารณะ เช่น รถประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวม

การบริหารแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	4.42	0.72	มาก
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.05	0.90	มาก
ด้านเส้นทางการเข้าถึง	4.34	0.75	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	4.28	0.73	มาก
รวม	4.27	0.77	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D = 0.77) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.42$, S.D = 0.72) รองลงมา คือ ด้านเส้นทางการเข้าถึง ($\bar{X} = 4.34$, S.D = 0.75) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.28$, S.D = 0.73) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.05$, S.D = 0.90)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว

สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความสำคัญทางศาสนา มีประวัติความเป็นมาเรื่องเล่าและความศักดิ์สิทธิ์	4.47	0.66	มาก
2. มีจิตรกรรม ศิลปกรรม และเกร็ดความรู้ทางศาสนา	4.28	0.79	มาก
3. มีความสวยงามและมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น	4.37	0.76	มาก
4. มีความสงบร่มเย็น และเป็นสถานที่ที่สงบทางจิตใจ	4.49	0.71	มาก
5. เป็นสถานที่ที่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธส่วนมากให้ความสนใจ	4.49	0.71	มาก
รวม	4.42	0.72	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความสงบร่มเย็น และเป็นสถานที่ที่สงบทางจิตใจ และเป็นสถานที่ที่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธส่วนมากให้ความสนใจ ($\bar{X} = 4.49$, S.D = 0.71) รองลงมา คือ มีความสำคัญทางศาสนา มีประวัติความเป็นมาเรื่องเล่าและความศักดิ์สิทธิ์ ($\bar{X} = 4.47$, S.D = 0.66) และมีความสวยงามและมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมในวัดมีความหลากหลาย เช่น การตักบาตรทำบุญ การถวายสังฆทาน การปฏิบัติธรรม ฯลฯ	4.17	0.80	มาก
2. มีมุมถ่ายภาพและจุดเช็คอิน	4.00	0.88	มาก
3. มีเขตอบถัยทาน เช่น ให้อาหารปลา ปล่อยนก ปล่อยปลา ฯลฯ	3.97	1.02	มาก
รวม	4.05	0.90	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมในวัดมีความหลากหลาย เช่น การตักบาตรทำบุญ การถวาย

สังฆทาน การปฏิบัติธรรม ฯลฯ ($\bar{X} = 4.17$, S.D = 0.80) รองลงมา คือ มีมุมถ่ายภาพและจุดเช็คอิน ($\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.88) และมีเขตอบถัยทาน เช่น ให้อาหารปลา ปล่อยนก ปล่อยปลา ฯลฯ ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 1.02) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

เส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การเดินทางเข้าถึงง่าย สะดวก	4.42	0.72	มาก
2. เส้นทางเข้าถึงไม่มีหลุม ไม่มีบ่อ	4.17	0.83	มาก
3. มีป้ายบอกทางชัดเจน	4.35	0.74	มาก
4. สถานที่สามารถเดินทางตาม GPS ได้อย่างถูกต้อง	4.43	0.69	มาก
รวม	4.34	0.75	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานที่สามารถเดินทางตาม GPS ได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.69) รองลงมา คือ การเดินทางเข้าถึงง่าย สะดวก ($\bar{X} = 4.42$, S.D = 0.72) และมีป้ายบอกทางชัดเจน ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีห้องสุขาสะอาด เพียงพอ	4.32	0.70	มาก
2. มีสถานที่จอดรถ เพียงพอ	4.13	0.73	มาก
3. มีศาลา ที่นั่งพัก เพียงพอ	4.27	0.74	มาก
4. มีถังขยะ/ที่ทิ้งขยะ เพียงพอ	4.26	0.78	มาก
5. มีบริการด้านสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ฯลฯ	4.46	0.71	มาก
รวม	4.28	0.73	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีบริการด้านสาธารณูปโภค เช่น

น้ำประปา ไฟฟ้า ฯลฯ ($\bar{X} = 4.46$, S.D = 0.71) รองลงมา คือ มีห้องสุขาสะอาด เพียงพอ ($\bar{X} = 4.32$, S.D = 0.70) และมีศาลา ที่นั่งพัก เพียงพอ ($\bar{X} = 4.27$, S.D = 0.74) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ในจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ด้านเส้นทางการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ สิทธิพล เวียงธรรม และคณะ (2562) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ เป็นพุทธสถานศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวพุทธได้ให้ความศรัทธาสักการบูชาอย่างสูง 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ ร้านอาหาร ศูนย์บริการข้อมูล ที่จอดรถ 3) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีถนนหนทางดี สะดวก และปลอดภัย 4) ด้านการรักษาความปลอดภัย มีการดูแลป้องกันทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และ 5) ด้านการบริหารจัดการการตลาด มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์ เช่น Google และ Facebook และมีปัจจัยภายนอก ได้แก่ การท่องเที่ยวและวัฒนธรรมของ จังหวัดมหาสารคาม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลอำเภอ บริษัท ห้างร้าน พ่อค้า ประชาชน และผู้บริหารทางคณะสงฆ์ ต่างร่วมมือกันสนับสนุนสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดมหาสารคาม แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ สุธาสนี วิยาภรณ์ และตุลา ไชยาศิริจันทร์โรจน์ (2566) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยว โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ด้านกลยุทธ์การท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านประชาสัมพันธ์และด้านบุคลากร และขัดแย้งกับการศึกษาของ พระมนินทร์ มุนินทโร (กองจันทร์ดี) (2562) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการวางแผน ด้านบุคลากร ด้านการจัดองค์กร และด้านการกำกับดูแล ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น หน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ควรหาแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาจัดกิจกรรมที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ทำเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดไหว้พระ/อธิษฐานขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์อันดับแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา และเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาเป็นระยะเวลานานขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร ดังนั้น ควรมีการทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป
2. ควรทำการศึกษารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการเตรียมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทำในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในจังหวัดกำแพงเพชร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). สถิตินักท่องเที่ยว. [Online]. Available: https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=630 [2566, ธันวาคม 11].
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2556). **หลักการมัคคุเทศก์**. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- กองพระพุทธศาสนา. (2567). **จำนวนวัดในประเทศไทย**. [Online]. Available: <https://bmd.onab.go.th/th/content/category/detail/id/17/iid/742> [2567, กุมภาพันธ์ 1].
- ดวงทิพย์ นากระโทก. (2563). **แรงจูงใจทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในศาสนสถานที่มีชื่อเสียงในการอธิษฐานขอพรเรื่องความรัก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ตันติกร โคตรชารี. (2555). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเชิงศาสนาพระธาตุประจำวันเกิด จังหวัดนครพนม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10), กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระมุรินทร์ มุรินทร์โร (กองจันทร์ดี). (2562). **การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. <https://e-thesis.mcu.ac.th/storage/2C1oR7O4KkdGcTPALtcZuB24e40CSXYHp4XV3zu.pdf>
- พลอยจันทร์ สุขคง. (2567). **10 Travel Trend 2024: จะเกิดอะไรขึ้นบ้างในวงการท่องเที่ยวปี 2024**. [Online]. Available: <https://thestandard.co/life/10-travel-trend-2024> [2567, กุมภาพันธ์ 1].
- สิทธิพล เวียงธรรม และคณะ. (2562). **การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม**. *Journal of Buddhist Education and Research*, 5(2), 281-295.
- สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร. (2565). **ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดกำแพงเพชร**. กำแพงเพชร: อัดสำเนา.
- สุธาสิณี วิทยาภรณ์ และ ตูลา ไชยาศิริรินทร์โรจน์. (2566). **รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์**. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(2). 316-324.
- Dickman, S. (1996). *Tourism : An introductory text*. 2nd edition, Hodder Education: Australia.

